

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

DIVADELNÍ FAKULTA

Bakalářský program

Scénografie alternativního a loutkového divadla

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**FRAGMENTY VŠEDNOSTI ZKOUMANÉ Z POHLEDU
SCÉNOGRAFIE A ZVUKU**

Klára Fleková

Vedoucí práce : MgA. Robert Smolík

Oponent práce : Mgr. Andrea Králová, Ph.D.

Datum obhajoby: září 2016

Přidělovaný akademický titul : Bakalář

Praha 2016

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

THEATRE FACULTY

Bachelor's programme

Stage design for alternative and puppet theatre

BACHELOR THESIS

**FRAGMENTS OF ORDINARINESS RESEARCHED FROM
THE VIEW OF SCENOGRAPHY AND SOUND**

Klára Fleková

Supervisor : MgA. Robert Smolík

Opponent : Mgr. Andrea Králová, Ph.D.

Date of vindication: september 2016

Allotted academic title : Bachelor

Prague 2016

ABSTRAKT

Tato práce mapuje přípravu inscenace TAJENKA, jež probíhala od léta 2015 do léta 2016. Téma inscenace vychází z obyčejného života jehož se autorka cítí být součástí. Zamýšlí se nad vnímáním všedností a každodenností a snaží se je zkoumat. Autorka zde uvádí jakým způsobem sbírala materiály k přípravě své první autorské inscenace a popisuje jak z nich posléze vytvářela příběh. Snaží se nabídnout dostatečný vhled do způsobu uvažování nad daným tématem, popisuje jak vyhodnocovala důležitost jednotlivých fragmentů a také jakým způsobem se postavila k práci se zvukaři a režijní složce, jež pro ní byla nová. Práce obsahuje popis všech fází vývoje příběhu, dává nahlédnout i cesty, jež byly neschůdné a zdůvodňuje proč tomu tak bylo. Nabízí vhled do způsobu autorčina myšlení a na závěr je podrobuje rekapitulaci, ve které se snaží odhalit nedostatky a slabiny, kterých se chce při příštích projektech vyvarovat

ANNOTATION

This thesis presents the staging of performance TAJENKA. Its preparation took place from summer 2015 to summer 2016. The main theme is based on ordinary life, which author feels she's part of. The author shows how she has been collecting material to prepare her first original production, and describes the whole procedure of the story creation. She endeavours to offer a sufficient insight into the way of thinking about the topic, describes how she has been evaluating the importance of individual fragments, and also the way she faced the work with sound engineers and directing, which meant a brand new experience for her. The thesis contains a description of all the phases of development of the story, even those ways which were impossible, and justifies those options that were chosen. It offers insight into the artist's way of thinking and in the end this way is exposed to an evaluation, trying to reveal weaknesses, which are to be improved in future projects.

OBSAH

ÚVOD	1
1. O VŠEDNOSTI	2
» Dvorky a jejich poetika	
» Rozhovory, které nevnímáme	
» Komentáře a otázky bez odpovědí	
2. ESTETIKA VŠEDNOSTI	8
3. PŘENOS VŠEDNOSTI NA JEVIŠTĚ	15
» Zvuk a ticho	
4. STOLY A STOLOVÁNÍ	18
5. HLEDÁNÍ TÉMATU	20
» Semestrální zadání	
» Dětství a jeho zobrazení	
» Stůl	
» Všednost	
6. MOŽNOSTI STOLU A HLEDÁNÍ PROSTŘEDKŮ	22
» Mentální význam	
» Technické možnosti	
7. PŘÍPRAVA NA TEORETICKOU REALIZACI	25
» Využití zvuku jako hlavního prostředku	
» Zkoumání tématu v terénu	
8. KLAUZURY 2015	28
» Dotažení a shrnutí ke klauzurám 2015	
» Anotace z klauzur 2015	
» Slovníček zvuků z klauzur 2015	

9. PŘÍPRAVA NA SKUTEČNOU REALIZACI	37
» Znovuotevření loňského zadání	
» Vytříbení	
» Spojení se zvukaři	
» Zkoušky	
» Spojení s nábytkáři	
10. PRÁCE NA FINÁLNÍ KOMPOZICI PŘEDSTAVENÍ	43
» Scénář	
» Prostor	
» Reakce diváků, porovnání a vyhodnocení	
ZÁVĚR	50

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

1. Vinohradské dvory	3
2. Kuchyňská zátiší	9
3. Technický výkres stolu	24
4. Ilustrační kresby ke klauzurám 2015	31
5. Fotografie z klauzur 2015	35
6. Návrhy stolu	40
7. Vyrobený stůl	41
8. Fotografie z představení	49

ÚVOD

V této práci bych se chtěla věnovat teoretickým úvahám nad tématem všednosti, které jsem si zvolila pro jeho přítomnost v každém životě. Spolu s tématem kuchyní mne tyto dva motivy dlouhodobě provází a zde bych chtěla přiblížit a zmapovat můj způsob jejich zobrazení.

Má práce obsahuje jakési tři pomyslné části, v první se snažím věnovat tématům obecně, zpracovat je v teoretické práci, objasnit ohledně nich některá moje stanoviska a přiblížit zdroje, které mne ovlivnili a zásadně inspirovali. Ve druhé se snažím chronologicky popsat jak na téma přišlo, kdy jsem se tak rozhodla a co tomu předcházelo. Uvádím, že moje autorská inscenace vznikla ze semestrálního zadání roku 2015 a jak jsem ji teoreticky zpracovala na letní klauzury. Třetí část se věnuje času po zimní pauze, ve které jsem zpracovávala jiné projekty, když jsem se k tématům vrátila jako k bakalářskému projektu. Zaznamenává další výzkumy potřebné k realizaci, proměny během času a postupování k cíli, změny během zkoušek. Uvádím i některé cesty nad kterými jsem přemýšlela a poté zavrhl a důvody proč tomu tak bylo. V závěru se snažím reflektovat, jak mne tvorba inscenace ovlivnila a jak bych se jí chtěla věnovat dále.

1. O VŠEDNOSTI

Všednost je všudypřítomná krása, kterou považujeme za ordinérní kvůli jejímu častému výskytu. Za všednost obvykle lidé považují úkony, které jsou běžné a často opakované, ale bez kterých bychom pravděpodobně nemohli existovat. V tento moment se nám nabízí nastolit filozofické otázky na způsob „Je dýchání všední záležitostí?“, ale toto pojednání si neklade za účel odpovídat na tyto otázky ani nad nimi přemýšlet. Tato práce se hodlá zabývat pojmenováváním a poukázáním na krásy běžných věcí, zvuků a pocitů, protože na jejich krásu se nejen zapomíná, ale především se o ní vůbec neví, nebo se nedovoluje její přiznání. Málokdo si totiž dopředeje pozastavit se v moment kdy se beztak už nic neděje.

» Dvorky a jejich poetika

„Ono prší?“

„Nojo, začíná krápat.“

„Tak půjdem radši dovnitř, ne?“

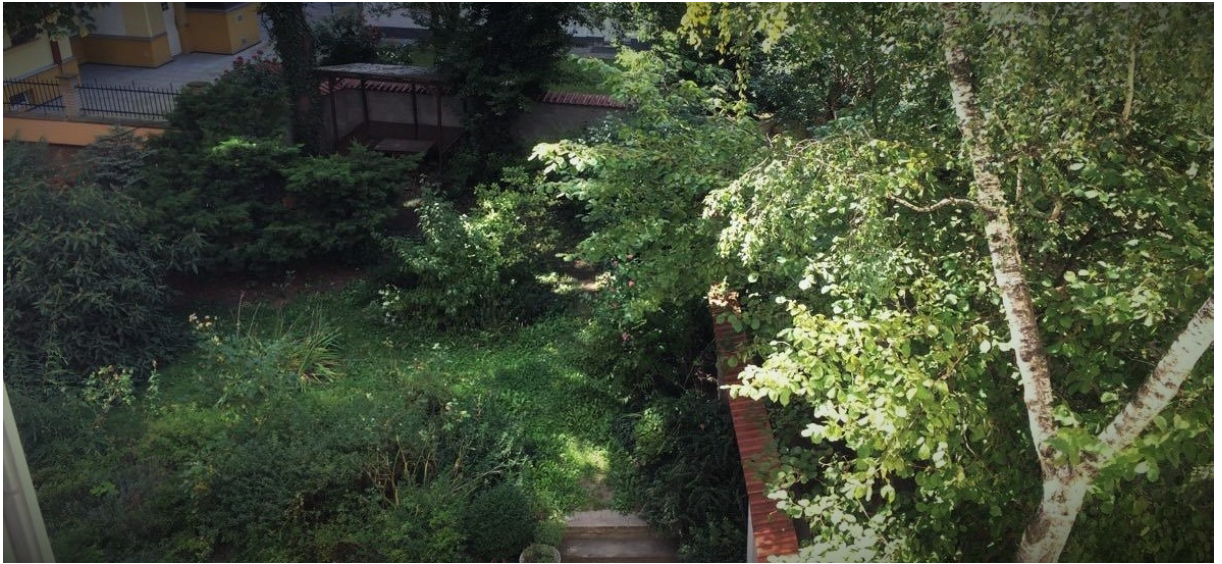
„Radši jo.“

Hledání poetiky v běžných hovorech je lehce proveditelné díky její snadné dostupnosti. Mezi nejbližší zdroje mého pozorování patří náš dvorek na Vinohradech. Tento nudný prostor je sám od sebe hřištěm stvořeným pro výskyt všednosti. Znáám přibližně dalších 10 Vinohradských dvorů a všechny vypadají dost podobně: Rozdělený pozemek uprostřed vybízí v porovnávání, který dům se jak o svůj přidělený díl stará, ale obvykle jsou všechny zhruba stejně zarostlé. Většinu z nich také pokrývá břečťan a za nejtypičtější stromy těchto dvorů se dají považovat Kaštan, Bříza a Javor. Většinou sem lidé chodí na cigaretu nebo vynést smetí do popelnic, ale také občas vyvenčit psa, příp vykonat nějaké „venkovní“ práce – jako natřít stůl, nasprejovat poličku opravit babetu nebo seřídít kolo. Z okna pod námi velmi často voní dobrá (pravděpodobně) jídla, protože sousedé mají ve zvyku pokládat hrnec vychladit na

parapet. Velmi často vaří Rajskou. Mezi další vůně patří cigaretový kouř a grilování. K jednomu z nejzábavnějších vizuálních zážitků patří rozsvěcení oken jejich celkový obraz, pravidelnost a nepravidelnost a barvy. Vždy když se rozsvítí nové okno, je to jako nový střih, nový příchozí, zasahující do celkové kompozice. Také vítr ve větvích udává dvorům jejich rytmus a jejich povahu, kterou ale završuje, tvoří a dotváří zvuk. Ten má ze všech možností na pozorování nejpestřejší škálu děje a kromě stálého vzdáleného šumu města, který je utlumený zdmi ze všech stran se zde vyskytuje častý smích a hovory, kterým člověk nerozumí, zvuk televize, hudby a cinkání nádobí. Ano dvorek je na užívání si všednosti opravdu velmi vhodným místem. Člověka občas mrzí, že nerozumí tomu, proč se cizí člověk zasmál a kdo si pouští ten film a kdo bydlí tam, co se svítí červeně. Je to samozřejmě zvědavost a touha po šmíráctví, koneckonců, s dalekohledem se pozorování stává jistě ještě zábavnějším, jenže to už se posouváme do sfér, kterými se dál opravdu nechceme ubírat a které nejsou předmětem bádání. Ráda bych totiž zůstala u pouhé existence v běžných zvucích a pozorování každodenních úkonů bez touhy vidět za nimi vyšší věci. Povýšit co možná nejméně jejich smysl, omezit se pouze na jejich maximální vnímání. Dvorky, ideální akustické místo.

1. Vinohradské dvory

» Rozhovory, které nevnímáme

„Hotově?“

„Kartou.“

„Máte bezkontaktní?“

„Ano.“

Jejich půvab je opravdu nenápadný, protože je ve většině případů ani nevnímáme. Máme pro ně speciálně vytvořený arzenál odpovědí, nad kterými není třeba přemýšlet. Poetika je zjevná teprve ve chvíli, kdy ji začneme bedlivě sledovat a když kolonku automatických odpovědí opustíme a snažíme se soustředit i na banální otázky.

» Komentáře a otázky bez odpovědí

„To by mě zajímalo, jak mi ten Buxus na chalupě povyroste.“

Věty, které buďto komentují probíhající situaci, nahlas vyslovené myšlenky a nebo úplně bezduché poznámky jsou mojí hlavní náplní a hlavní inspirací. V parku se k nim do zvukové kompozice přidávají ptáci, vítr nebo ostatní návštěvníci zeleně, v domácnosti pak třeba tikání hodin nebo zvuk spotřebičů, rádio a podobně. Motivace lidí vyslovit takovou myšlenku je různá. Buď aby řeč nestála, což je omyl, protože ona právě díky těmto větám stojí nebo prostě chceme vyjádřit svůj pocit i když na něj nepotřebujeme reakci a odpověď nás v podstatě nezajímá a nebo o tom ani nevíme, že je říkáme. To dělá například moje babička, která neustále mluví pro sebe a vytváří tak poklidnou atmosféru plnou nudy. Pro široké spektrum těchto hlasitých komentářů uvádím vícero příkladů:

„Dneska je teda ale teplíčko.“

„Přijdu domů, pověsím prádlo a dám novou pračku.“

„Fuj tyhle zvadlý kytky tady už vyhodím.“

„To sem zvědavá, jestli to bude zas tak tuhý jak posledně.“

„Jejda, tak kde sou, říkali ve čtyry!“

Opravdu na ně není třeba odpovídat ani je nijak dál rozebírat, ale pokud je člověk poslouchá a čeká na ně, ocení jejich kvalitu. Pozoruhodné je, že zajímavost se mnohonásobně zvýší, když člověk zavře oči nebo se ukryje na místo odkud vidí jen výsek scény. Tím se dostáváme k estetické stránce všednosti, která je neméně zajímavým předmětem pro zkoumání.

2. ESTETIKA VŠEDNOSTI

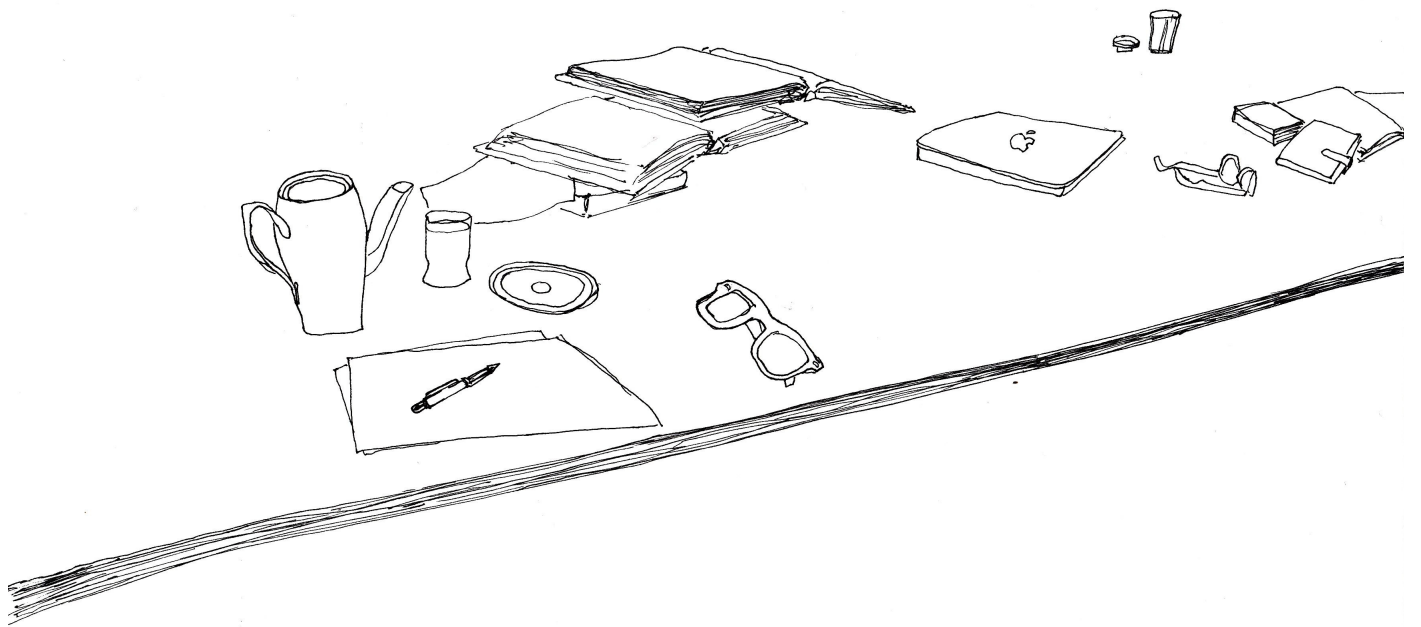
Na všednosti je zvláštní, že to není stálý status. Je velmi proměnlivá a tak častokrát věci, které nám na začátku připadají velmi neobvyklé, po čase tzv. zevšední. V domácnostech bývají hojně všední věci, protože většina praktických věcí je běžná. Ohnisko těchto běžných věcí je kuchyně, kde se na jednom místě ocitají hrnce, nádobí, příbory, hodiny, lednice, sporák, dřez, potraviny a jiné věci, které jistě mohou mít estetickou hodnotu a jistě mohou být i originální nebo krásné, ale vzhledem k jejich častému užívání a častému pohledu na ně stejně dříve nebo později nevyhnutelně zevšední. Protože kuchyňská zátiší jsou sama o sobě výmluvná, ponechávám další pojednání o nich jako obrazové přílohy.

2. Kuchyňská zátíží

3. PŘENOS VŠEDNOSTI NA JEVIŠTĚ

Jak přenést bytí a žití ve svém domově na jeviště? Předpokládám, že pokud by se někdo jen díval do kuchyně, kde se odehrává výsek z normálního života, bude to jen minimálně zajímavé a vznikne pravděpodobně otázka proč se nám ukazuje něco, co denně můžeme pozorovat v našich vlastních kuchyních. Ono to samozřejmě nebude to samé, co můžeme sledovat v našich domovech, protože to právě bude přenesené na jeviště a pochybuji, že existuje herec, který zahraje „normální život“. V tomto směru jsou daleko snadnější ke zpracování filmové snímky, které mi také hojně sloužily k inspiraci. Například film Miloše Formana *Lásky jedné plavovlásky*, ve kterém probíhají exemplárně všední dialogy a záběry. Hned úvodní scéna, kdy si dvě dívky šeptají řeči o novém chlapci jedné z nich, je okouzlující a krásně ukazuje, jak je šustot peřin a dlouhé pasáže ticha mezi větami nesmírně poutavý a přitažlivý. Právě ticho je zásadní prvek celkového zvuku všednosti.

» Zvuk a ticho

Tichu dal na hodnotě snad poprvé John Cage, který mne také zásadně ovlivnil při přemýšlení nad zvukovou stránkou mé bakalářské inscenace. Jeho *Water walk*, které jsem viděla na videozáznamu je velmi inspirativní, má to svoje vyzařování zvláštní a velmi zábavné atmosféry, kterou jsem chtěla alespoň trochu podchytit a zachovat. Ze skladby je patrné, že funguje speciálně když u ní můžeme pozorovat, jak ruchy vznikají. Posouvá tak svoji tvorbu z hudebního prožitku do estetického a to neodmyslitelně. Stejně tak se principy opačné uplatňují v divadle, kdy se dramaturgie hudebních divadel odvážně posouvá k čím dál většímu důrazu právě na muzikální složku a osekává jak herecké akce, tak výtvarné vizualizace. *Hudební divadlo právě snahou o demokratizaci všech elementů a jednoznačným posílením aurální vrstvy oslabuje nadvládu vizuální složky. Někdy dává veškerou viditelnou atraktivitu všanc čistě hudebnímu nebo slovnímu toku bez herecké či scénografické akce. (...) Přesto však i v případě samotné kompozice, jež dokáže snést i nepřítomnost divadelních pater,*

jež k ní neodmyslitelně patří, lze hovořit o ztrátě. Popisuje Lukáš Jiříčka ve své knize *Dobyvatelé akustických scén*. Dále cituje filozofa Miroslava Petříčka, který hovoří o oné ztrátě: *To, co je pro určité médium specifické, a tedy vlastní pouze jemu, je právě to, co vidíme pouze tehdy, když se cosi při překladu do jiného média ztratí, takže tehdy máme možnost si specifické vlastnosti média uvědomit. Většinou jde o případy naprosto zjevné, téměř banální: iluzivní trojrozměrnost se ztratí při překladu do textu, „červená růže“ v textu je zcela jistě jiná než červená růže na obrazovce (nemluvě o odlišnostech emocionálního působení) a podobně. Poté mluví o tzv. „ztrátě aury“, když objekt nevidíme a tak dále. Já si myslím, že právě nejefektivnějším a nejatraktivnějším se objekt stává pokud je obestřený nějakým tajemstvím. Tudíž když se o objektu zpočátku třeba jen mluví a poté se teprve ukáže, přijde mi to jako vhodná a zajímavá strategie, která počítá se zvědavostí diváka. Divákova zvědavost je myslím fenomén, který žene všechna představení a jestli jednou divák přestane být zvědavý, budou možná inscenace mít problém najít motivace.*

Zvuk např. v rozhlasových hrách je pečlivě zrežírovaný, aby se posluchačova pozornost ve správném pořadí přesouvala z jednoho ruchu na druhý. V normální situaci, dejme tomu v bytě, slyšíme ale všechny ruchy najednou a mění svoji intenzitu nahodile, bez cizího konceptu, bez předem nazkoušené nebo v postprodukci ovlivněné režie. Netkví tedy kouzlo právě v tom, že si vyberu na co svoji pozornost zaměřím? Nebylo by tedy menší ovlivňování diváka vlastně snesitelnější a přístupnější? Jiří Adámek ve svých experimentálních hudebních inscenacích ale slovo režíruje extrémně a zároveň vlastně divákům poskytuje onen výběr. V knize *Šťastná generace* shrnuje jeden pokus takto: *Kupříkladu: „podívej se na to, jak vypadáš.“ V průběhu opakování se ustálí pauzy, nádechy a výdechy. Mluvčí začne jinak vnímat čas, a hlavně věta pořád žije a proměňuje se: v jednu chvíli jakoby zněly jenom tvrdé souhlásky. Za chvíli ostře proznívá sykavka na konci (vypadáš) nebo K ve slově jaK. V rámci jednoho workshopu jsem tento princip vyzkoušel s několika účastníky najednou, a i přesto probíhala společná plynulá proměna zvuku. Platí skutečně ona společná proměna zvuku? Jakkoliv se slova ve větách proměňují, stále je na posluchačově vnímání, jakou souhlásku, samohlásku či slabiku bude slyšet výrazně a kdy mu bude připadat*

ticho o setinu sekundy delší a kdy kratší. Ačkoliv to je samozřejmě otázka k polemizování. Přestože tento druh hudební inscenace není experimentem pro mne určujícím, nebo ovlivňujícím, inspiruje mě na něm prožívání slov jako zvukového fenoménu, nikoliv významového. Kdysi jsem si zapisovala všechna slovní spojení, která mne svoji zvukomalbou fascinovala. Byla to například tato:

Polodivoké tulipány

Préríjní indiáni

Laskonky a konvalinky

Robertovy metafory

Rosa v Kontryhelu

V gala na gauči

Mistr dortu

Předválečné pivoňky

Čistoskvoucí porcelán

Bohyně rytmu

Dodnes mi také zůstalo, že pokud čtu poezii, musím si ji nahlas říkat, protože pro mne půvabu nabývá až s vyslovením slova, vyslovením slovního spojení. Proto mě Adámkova rytmizace velmi baví a inspiruje. Ne však pro vytvoření něčeho podobného, jako spíše pro vlastní experimenty a hry se slovy a větami, jejich melodií, jejich rytmem. Zvuk všednosti, kterého jsem já chtěla docílit měl být úplně jiný, dobře známý, běžný a obyčejný, ale vnímaný jinak. Z jiného poslechu, z jiného úhlu, z jiné role. Proto jsem ho musela povýšit o něco fascinujícího. O tajemství.

4. STOLY A STOLOVÁNÍ

Stůl je nevyhnutelně středobod domu. Jakkoliv se snažím aby večírek byl v pokoji, jakkoliv se kdy moji rodiče snažili uvést návštěvu do obývacího pokoje, jakkoliv se o Vánocích s příbuznými snažíme sedět u klavíru, vždycky všichni skončí v kuchyni. Je to asi tradice a lidi tam táhne něco, čeho jinde nedosáhneme, ba to ani nepojmenujeme. Jakkoliv je kuchyň velká. A ani nezáleží na tom, o kolik lidí se jedná. Nejspíš je to přirozený bod tepla, střed domácnosti, místo dění. Co si pamatuji, ke stolu se svolává, ke stolu se chodí čistě, Stůl je jedna z mála ploch, která není trvale obsazena věcmi a objekty, protože je téměř pořád sklízena, utírána, využívána každou chvíli pro něco jiného. Deska stolu je prolitá všemi druhy nápojů, promaštěná různými druhy jídel a prosycená tunou řečí a dialogů. Není významnějšího a hodnotnějšího kusu nábytku než-li stolu. Alespoň pro mě.

Stolování je disciplína, která obsáhla tolika informací a pravidel, že zabývat se jejím výčtem by vydalo na dlouho. Stačí vědět, že pro ten kus nábytku platí určitý kodex, snůška zásad, které někdo vymyslel, sepsal, názorně ukázal a poučil o tom všechny, kdo ho užívají. Už to ho povyšuje nad ostatní nábytky. Pro kuchyň obecně se určuje spousty pravidel, kde má být a nemá být umístěna, kde je vhodné dát kuchyňskou linku a kde ledničku. Například by neměla být umístěna naproti koupelně či ložnici, ale naproti vchodovým dveřím. Doporučuje se umístit kuchyň do východní nebo jihovýchodní části domu. Podle pravidel Feng-shui by měl být dřevěný jídelní stůl středobodem kuchyně, ideálně kulatý či oválný. Dřevěný pro to aby přinesl do vztahů a rodiny pevnost a stabilitu. Pokud je kovový nebo skleněný, má se přikrývat ubrusem. Za zády by jako opora měla být zeď nebo vysoká opěradla židlí. Při jídle bychom neměli vidět na dveře kuchyně. Podle této filozofie se také doporučuje mít neustále jednu židli navíc, kdyby náhodou ke stolu zavítal host. Dnes se obvykle stolování probíhá jen podle nejzákladnějších společenských pravidel, tím se myslí správné držení příborů, nemlaskat, neprasit. U nás doma se vždycky říkalo: „U jídla se nezpívá!“ Ani nevím proč, jestli jsme měli nějakou extrémní potřebu u stolu zpívat,

nebo co. Každopádně se pořád dodržuje určitá slušnost u společného jídla a mnohdy to také bývá jediná příležitost při které se potká třeba celá rodina.

5. HLEDÁNÍ TÉMATU

» Semestrální zadání

Na začátku letního semestru 2015 jsme dostali zadání, které bylo velmi obširné a volné. V podstatě šlo o návrh na vlastní autorské představení, které mohlo mít libovolné téma i délku, platilo však několik různých omezení, jako například, že příběh nesmí být autobiografický. Platilo zde ještě několik vymezení, které neuvádím jednak z důvodu jejich početnosti a jednak kvůli tomu, že v průběhu se mírně měnila jejich formulace a mantinely požadavků se mírně posouvaly. Začnu tedy zmapováním mého uvažování nad výběrem tématu a vynosnažím se zpětně popsat mé postupné myšlenky od úplného začátku do výsledné podoby.

» Dětství a jeho zobrazení

Z nekonečného pole možností je těžké najít vlastní téma, které by navíc stálo za to zpracovat divadelním způsobem. Proto člověk obvykle volí metodu „co mě v poslední době zajímá“ aby si usnadnil jednak hledání a jednak i následnou práci, zkoumání a ponoření se do okruhu. Po vyloučení spousty věcí jsem si uvědomila, že delší dobu již pracuji s dětmi a chtěla bych tuto práci, která povětšinou zahrnovala nějakou výuku o něco obohatit nebo ji nějakým způsobem povýšit, tak aby dávala smysl mě i dětem. Nebyla jsem si vůbec jistá směrem ani způsobem, ale pomalu se obojí začalo krystalizovat skrze otázky, které jsem dětem dávala a které se většinou stočily k jejich představám o něčem, co se časem mění ve fakty, k jejich vnímání některých slov a situací, které se časem mění na zcela jasně zařaditelné nebo výkladu nějakého světonázoru, který se od „dospělého“ třeba zcela liší. Hledala jsem pro to prostředí a jakýsi druh hřiště, kde bych těmto představám mohla dát podobu a umožnit jejich předvedení. Čím víc jsem tento směr zkoumala tím méně proveditelné mi připadalo, že by to reálně, na jevišti mohly demonstrovat děti a že by to neskončilo besídkovitým

tvarem, což by byl přesný opak toho, čeho bych chtěla docílit. Pustila jsem se tedy do vyhledávání formy, ve které by herci mohli předat něco z dětských témat divákům, ale to mi po krátké chvíli začalo připadat stejně tak zcestné. Zkusila jsem si představit, jakým způsobem bych mohla někomu připomenout jeho vlastní prožitky třeba před dávnými léty.

» Stůl

Zvětšit nábytek bylo v podstatě nejbanálnější, ale zároveň nejlogičtější řešení pro připomenutí dětského pocitu a já doufala, že to pro toto téma bude dostatečně nosná asociace. Nejprve jsem chtěla pracovat i se zmenšeným nábytkem, využít v představení oboje a potom přes velké židle, kuchyňské linky a další jsem zvolila jednoduchý a výrazný kus nábytku každé domácnosti: kuchyňský stůl.

Zvolila jsem ho pro jeho přítomnost snad v každé rodině, pro jeho důležitý a nezaměnitelný význam pro každého člena domácnosti, pro vzpomínky, ve kterých si na něj snad každý pamatuje a zkrátka protože ho považuji za svědka sporů i hezkých zážitků, všedních i silných dojmů.

» Všednost

Paralelně s rozhodnutím ohledně kuchyňského stolu se krystalizoval námět daleko nosnější a pro mne přitažlivější, a moje téma se tehdy ještě naposled přeměnilo ve výzkum obyčejnosti kuchyňských zážitků a všednosti jako takové. Dětství v něm zůstalo ve volné asociaci a vědomím, že se zároveň s navozením těchto zážitků jistě připomene.

Tím jsem začala všednost detailně pozorovat a vyhledávat a zkoumala jsem všelijaké prostředky, jakými ji zaznamenat, uchovat a předat.

6. MOŽNOSTI STOLU A HLEDÁNÍ PROSTŘEDKŮ

» Mentální význam

Jako nejnosnější asociace mi stále připadaly vzpomínky na dětství, které by se mohly nejnáze vybavit při pohledu, na velký stůl, protože stolová deska v úrovni očí by mohla připomenout pocit z věku přibližně kolem pěti let. Vybavovala jsem si všechny zážitky se stolem, na které si s dětstvím vzpomínám. Například když jsem se jako malá chtěla naučit vyslovovat „R“, sedla jsem si pod stůl a asi dvě hodiny jsem si to trénovala na slovu „SRNKA“ - vyslovovala jsem místo písmena R písmeno D, tedy „SDNKA“ a opakovala jsem to co nejrychleji za sebou - až jsem se ho skutečně naučila. Také si vzpomínám na hry s bratrem, když nám trnože sloužily jako dálnice, nebo když jsme konstrukci stolu využívali jako základ stavby našeho úkrytu nebo-li domečku. Narazila jsem na nespočet zážitků jiných lidí, kdy z pod stolu pozorovali dění jako tajní účastníci zároveň velmi při věci. Za prvé to tedy může znamenat jakési útočiště, pozorovatelnu a kryt před okolím. Narážím také na situaci, kdy stůl může dítěti připadat jako něco, na co nedosáhne, na co ještě nemůže a k čemu mu je přístup odepřen, nebo úmyslně zakázán. Ohromná deska v úrovni očí tedy znamená velkou plochu a široký prostor pro zvědavost. Vzbuzuje otázky a velkou touhu po poznání. A za poslední je to tedy středobod kuchyně, místo kde se rodina schází ke společnému jídlu, místo, kde sedí s hosty, místo, kde se řeší důležité a nedůležité věci. Proto jsem stůl vyhodnotila jako jeden z nejdůležitějších prvků domácnosti, jako nedílnou součást každého bytu a domu a jako něco, co zná každý a každý s tím má spjaté vzpomínky a asociace. Nosné mi připadalo i téma kuchyně jako takové, praktické zázemí udržující chod celé domácnosti, časté místo a prostor pro spory a hádky, domácí večírky i obyčejné a nepodstatné řeči.

» Technické možnosti

Po hrubém nastínění jsem mohla přejít na praktické možnosti stolu. Hledala jsem různé designy různých kuchyňských stolů a jeho proměnu v čase. Také jsem se ptala známých, jaké si pamatují kuchyňské stoly ze svého dětství. Vykrytalizovaly se z toho cca tři typy stolů:

1. Starý rozkládací stůl z tmavého dřeva převážně lakovaný průhledným lakem
2. Kuchyňský stůl z padesátých let s šuplíkem uprostřed, menší, obvykle lakovaný světlým – slonovým, bílým, modrým nebo žlutým lakem
3. Novější stůl typu IKEA, holá deska se čtyřmi nohami bez ozdob a atypických tvarů.

Pro své účely jsem si vybrala druhý typ stolu. Začala jsem tedy přemýšlet nad technickými možnostmi, které by se daly využít v inscenaci a které stůl poskytuje. Diváci jsou dole pod stolem - logicky se k tomu nabízí posadit je na trnože stolu, stačí jen minimálně uzpůsobit jako lavičky s opěrkou a charakter stolu se tím nijak nenaruší. Šuplík u stolu je obrovský a je vidět zespoda, takže když se vysouvá, vzniká tam prázdné místo a ukazuje se část deska, která je zakrytá. Napadalo mě umístování předmětů, papírků, vzkazů nebo něčeho, co by se dalo vysypat na diváky uprostřed inscenace. Za další jsem myslela na odklápění desek nahoře nebo pohybu stolové desky nahoru a dolů, samozřejmě by se také dalo pohybovat s celým stolem, mohl by být například na kolech nebo by se dal vytáhnout do vzduchu, samozřejmě jsem ho chtěla udělat pochozí a plně stabilní pro nejrůznější akrobatické kousky. Tyto všechny možnosti jsem chtěla u stolu mít a také s tím jsem kreslila první půdorysy a technické výkresy. Jednalo se o čistě teoretické zkoumání možností a nijak to zatím nesouviselo s konkrétními hereckými akcemi, protože hledání stavby inscenace a charakter celé performance měl přijít až později.

Poradila jsem se proto s mým známým nábytkářem a společně jsme sestavili technický půdorys zatím teoretického stolu, který počítal s deseti diváky a třemi herci stojícími nahoře, s jedním velkým fungujícím šuplíkem a odklápěcí horní deskou.

7. PŘÍPRAVA NA TEORETICKOU REALIZACI

» Využití zvuku jako hlavního prostředku

Jakmile jsem tušila, jakou bude mít inscenace výtvarnou podobu, pomalu se z toho tříbil i způsob vyjadřovacích prostředků. Od začátku mi bylo jasné, že pokud budou mít diváci omezený pohled na scénu, prostředek pro sdělování bude především v poslouchání. Rozhodla jsem se odehrát inscenaci dalo by se říci klasických měřítek, s herci, s nějakou minimální zápletkou a jakýmkoliv krátkým děním, ve kterém bude dominovat zvuková složka. K tomu si ovšem herci měli dopomoci sami, výrazně pohybovat s věcmi po stole, mluvit nahlas nebo potichu, zkrátka klást na to důraz a použít to jako hlavního nositele představení. Začala jsem hledat technické možnosti reproduktorů, transducerů, mikrofonů a snímačů, které by mi mohli práci se zvukem usnadnit a inspirovat mě.

» Zkoumání tématu v terénu

Připadalo mi, že k úplnému a nejbližšímu proniknutí do námětu musí nezbytně dojít na přesun k praktickému výzkumu a vyzkoušela jsem si na hodinu sednout pod kuchyňský stůl v bytě mých rodičů a vypozerovat tak, co mě zajímá, co je podstatné, jaké budu mít pocity a co mě překvapí. Dne 15.4.2015 tedy proběhl tento rozhovor (2 výňatky):

„Postavíš vodu?“

„Jojo..... Dáš si zelenej nebo Pu-erh?“

„Asi zelenej...Ta konvice by chtěla vycídit.“

„To jo, já to udělám zejtra třeba. Kdo tady zas nechal rojbos v sítku?“

„Nevim, to víš, zase někdo.“

....

„Co uděláme zejtra k obědu?“

„Co třeba brambory?“

„Brambory byly včera.“

„Tak třeba kuskus?“

„Klidně.“

Na tomto rozhovoru - samozřejmě se na této bázi neodvíjel celou hodinu - ovšem do kuchyně přicházeli různé osoby a řešili drobné informativní otázky, které neměli žádný konverzační účel. Tento pokus pro mne nesl hned několikero zajímavých závěrů. Tím nejsilnějším a nejpřekvapivějším bylo, že se věci všední a naprosto obyčejné bez špetky zajímavosti okamžitě stávají nesmírně zajímavými a atraktivními, Bavila jsem se rozhovorem o konvici i obědu a toužila jsem vědět, co kdo řekne dál. Příjemně mě potěšilo, že kouzlo z obyčejna si člověk může tak naplno vychutnat a zalitovala jsem, že si ho málokdo a málokdy užije. V následku toho jsem se rozhodla svoje téma dětství malinko transformovat do tématu „všednost“ a začala jsem jí naplno zkoumat. Dalším překvapivým aspektem pro mě bylo, že jsem měla nesmírnou radost ze svého úkrytu. Těšilo mě, že o mně nikdo neví a že jsem tam jako tajný host. Rozhovory se tedy můžou odehrát naprosto bez mého vlivu, zásahu a plně bez mé přítomnosti. Je to jako špehování. Dětství mi to připomnělo hned v počátku, když jsem si „stoupla na čtyři“ abych se pod stůl vešla a když jsem pod ním seděla, připadal jsem si jednoduše malá.

Nejvíc mě samozřejmě bavila, jak už jsem zmínila ta nevědomost okolí, že pod stolem jsem. A tu jsem plně plánovala využít do představení. Účast diváků bude v podstatě „tajná“.

Dalším terénem pro výzkum se pro mě stal dům mých prarodičů, kam jsem si každý pátek jela sednout ke stolu a poslouchat. Obvykle bylo puštěné rádio, občas se dědeček díval na televizi. Babička u toho pletla nebo luštila křížovku a občas usrkávala kávu. U toho stolu se dělo dokonalé nic, které provázelo hlasité tikání hodin a občasný babiččin komentář, který nevyžadoval odpověď ani nevybízěl k žádné akci. Pro přesnost uvádím tři příklady:

„Útok na čtyři...? A-t-a-k ? Jo. “

„Jo, tak vono už je půl pátý...“

„Prosímtě, tak voni to dělaj ze sušenýho kvásku.“

Zde jsem se utvrdila v přání soustředit se především na zvuk, protože poslouchat ty detaily z všedního odpoledne mě naprosto fascinovalo. Zde mě také speciálně zaujal fragment křížovka, který se krásně poslouchá i sleduje a je typickým znakem všedního nicnedělání.

V poslední řadě jsem poprosila pár lidí, aby si také sedli pod stůl a popsali mi své pocity. Tento pokus mi nepřinesl příliš zdárné výsledky, protože objekty pod stolem vesměs popisovali svoje pocity jako „v domečku“, ale dětství jim to prý nějak zvlášť nepřipomínalo. To jsem ovšem předpokládala a protože moje cíle se již odklonily od tématu dětství k tématu všednost a obyčejnost nijak zvlášť to mým výzkumem neotřásl.

Vlivem silného působení zvukové složky jsem si začala nahrávat zvukové stopy od stolů, a sbírat tak databázi obyčejností, která mi mohla sloužit k dalším závěrům. Na konec jsem z ní vybrala několik příkladů kuchyňských zvuků, které jsem považovala za nejvýraznější a nejtypičtější a také jsem k nim vytvořila tzv. „slovníček“, kde jsem se zvuky snažila převést do psané podoby citoslovců.

8. KLAUZURY 2015

» Dotažení a shrnutí ke klauzurám 2015

Na Letní klauzury 2015 jsem všechny tyto své poznatky shrnula a uzavřela v teoretickém projektu s pouhým názvem „stůl“

Jako hlavní inscenační prostředek byl prezentován reprodukováný zvuk a jako nosná témata: všednost, dětství, kuchyně. Shrnula jsem to do krátké anotace, kterou příkládám spolu se slovníčkem zvuků.

Také jsem pro prezentační účely vytvořila maketu stolu v poměru 1:5, ilustrativní a návrhové kresby a technický výkres teoretického velkého stolu.

To vše jsem obhajovala spolu s mp3 přehrávačem, kde byly nahrané vybrané zvukové stopy z kuchyně.

» Anotace z klauzur 2015

U stolu se nezpívá. U stolu se nečuní. U stolu se nezlobí.

Děti jsou expanzivní a nepředvídatelné v kreativité. Vlivem postupně vštěpovaných pravidel a konvencí se tato kreativita potlačuje a zcela zapomíná. Protože je obecně považována za jednu z nejdůležitějších z lidských schopností a jednu z nejpotřebnějších věcí pro úspěch a obstání v životě, existuje tisíce návodů na to, jak ji v sobě najít a rozvinout. Neexistuje ale žádný, který by ji dokázal v útlém věku nepotlačit. Nevědomky tehdy uvolňujeme prostor pro fakty a realitu zapomínáním důležité schopnosti bezelstného a nepředpojatého úsudku a nepředstíraného nenaučeného chování. V ideálním případě by člověk našel balanc mezi řádem a nespoutaností, faktem a fantazií, aplikoval expanzivní tvořivost skrz získané zkušenosti a moudrost.

Vzpomínky na dětství přichází většinou díky asociacím, což nevede k činům, pouze k nostalgii a projeví se jen niterně a velmi neurčitě. Jak moc konkrétně si může člověk vzpomenout je otázka a jak si vůbec vzpomenout je druhá.

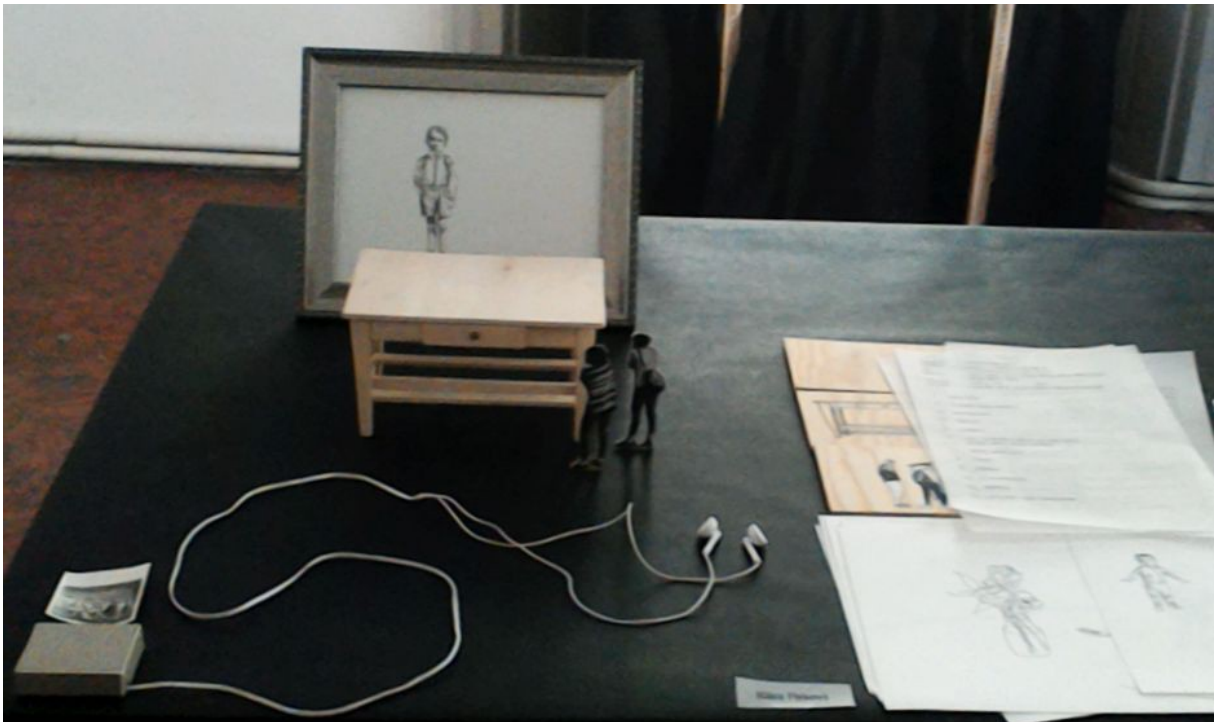

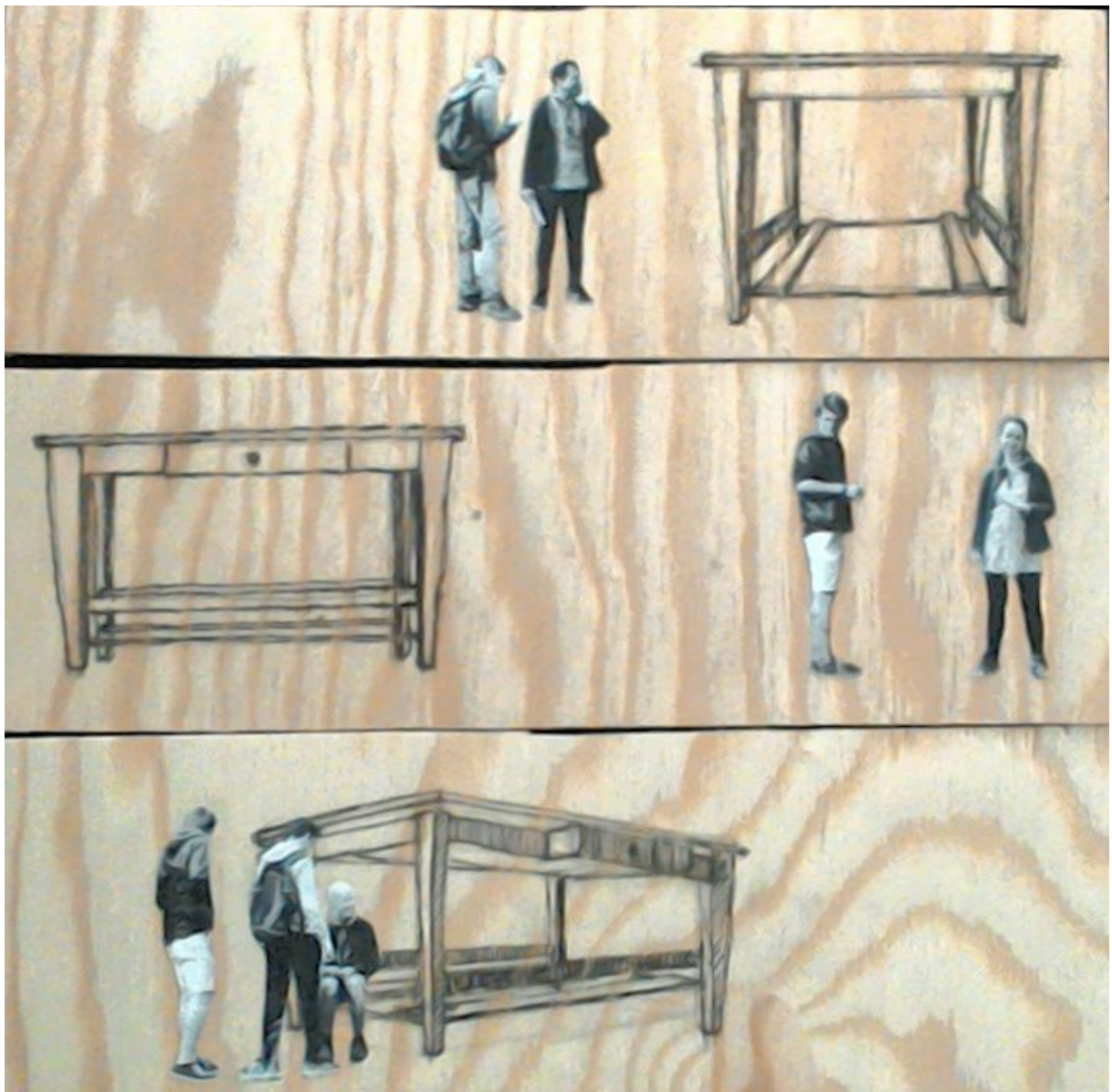

4. Ilustrační kresby ke klauzurám 2015

5. Fotografie z klauzur 2015

9. PŘÍPRAVA NA REALIZACI

» Znovuotevření loňského zadání

Uzavřít letní klauzurní práci teoretickým zpracováním a maketou, když jsem měla tolik výsledků z výzkumu a tolik věcí na čem pracovat a které pojmenovat mi bylo skoro líto a tak jsem ji znovu otevřela k její skutečné realizaci jako bakalářského projektu. Měla jsem spoustu údajů, spoustu podkladů a vizi obrovského stolu jako hlavní základ.

» Vytříbení

Věděla jsem, že z nepřeberného množství okruhů, které se mi zde začaly vyskytovat musím vybrat a opustit některá. Zážitky z pátečních odpolední z babičkou ve mně vibrovaly natolik, že jsem svému projektu dala název TAJENKA. Po dalším probrání všech nasbíraných poznatků jsem téma zúžila na zkoumání všednosti s příklonem k subtématu křížovek. Vlivem častého pozorování všedních úkonů jsem opět přistoupila k nahrávání všeho dění od stolu. Nahrála jsem si situaci u těchto stolů:

U stolu Kuchyňského

U stolu herního (při hře mah jong a prší)

U stolu v mexické restauraci

U stolu v hospodě

U stolu ve školní jídelně

Porovnávala jsem situace a rozhovory, jak se liší a co mají za specifika. Lehce se dalo zjistit, že věci nejběžnější se dějí skutečně u stolu kuchyňského.

Začala jsem se soustředit na to, co mě na všednosti tolik zajímá a proč se rozvíjí ta touha vše slyšet a vědět i když to žádné informace ani poznatky nepřináší. Nevím jestli je to pouze moje osobní potěšení, ale jsem ráda, když mi někdo nebo něco dovolí vyhledat tu krásu v něčem, kde se tak nenabízí. Za prvé mám dlouhodobý pocit přehlcnosti inovacemi a nutnosti vodotrysku nápadů a estetických zážitků. I proto

jsem zvolila naprosto decentní tvar, úměrný celému obsahu představení, ve kterém se nebude vytahovat gigantický šuplík a ve kterém se nebude odklápět deska stolu, ale ve kterém se divákům umožní jen poslouchat a být součástí té krásné nudné všednosti.

» Spojení se zvukaři

Zvuková složka mi připadala tak moc podstatná, že jsem si ke spolupráci přizvala dva zvukaře: Šimona Kukače a Daniela Fleka, kteří se do zkoumání projektu pustili hned se mnou. Společně jsme měli několik schůzek na kterých jsem jim prezentovala dosavadní vize a zapojila jsem je plně do projektu. S nimi došlo k dalšímu osekávání celého tvaru a nakonec jsme rozhodli, že v představení žádní herci nebudou. Naše zvukové možnosti nám připadali natolik nosné a stabilní, že jsme zapojení dalších osob považovali za zbytečné.

Nahráli jsme spoustu kuchyňských úkonů a spoustu jiných zvuků z prostředí kuchyně, mimo jiné i luštění křížovky a z mnoha ostatních např. krájení zeleniny, mytí nádobí, rozbití talíře nebo přípravu kávy.

Na sezení pod stolem je jedna velmi podstatná a nezanedbatelná část a to sice, že se zvuk ozývá z mnoha různých stran. Podle toho člověk pozná kde se co děje a kde asi je umístěn jaký předmět případně kam se posouvá. To jsme samozřejmě plánovali zachovat a zvýraznit.

» Zkoušky

S množstvím nahrávek a stejným množstvím úmyslů jsme začali zkoušet. Stavba skutečného stolu probíhala paralelně a tak jsme začali zkoušet v prázdné místnosti. Hledali jsme odpovědi na několik otázek:

Budeme mít předem nahrané zvukové stopy?

Budeme úkony provádět naživo a snímat zvuk?

Budou nám stačit ruce?

Nepodcenili jsme vizuální stránku představení?

Nakonec jsme téměř u všech dilemat docílili jistého kompromisu, kdy jsme například nakombinovali skutečné akce s nahranou stopáží.

Vědomi toho, že náš projekt balancuje na pomezí divadelního představení a zvukové instalace jsme se dobírali k různým možnostem a různým kompozicím. Jakmile se stůl dostavěl, mohli jsme dovést projekt ke skutečnému a konečnému tvaru.

» Spojení s nábytkáři

O pomoc s postavením stolu jsem požádala dva mé známé nábytkáře a společně jsme začali navrhovat výslednou podobu stolu. Dotahovali jsme výšky a šířky stolu aby to ve zvětšeném poměru pořád co nejvěrněji kopírovalo rozměry kuchyňského stolu. Předala jsem jim půdorys z klauzur 2015, ale již jsem tušila několikero drobných změn. Věděla jsem, že nepotřebuji žádné zvláštnosti, kolečka panty ani jiné výmysly, protože potřebuji jen pouhý kuchyňský stůl se šuplíkem.

V bodech jednoduše popíši konstrukci stolu, která probíhala v dílnách na vysoké Umělecko-průmyslové škole:

Nařezání dvou šuplíků, frézování, konstrukce, vysoustružení úchytů

Nařezání rámu, vytvoření dvou otvorů pro šuplík, konstrukce

Hoblování nohou stolu, vytvoření zářezů pro lavičku a horní uchycení

Konstrukce laviček, nařezání

Vytvoření zářezek pro upevnění horní desky, řezání horní desky

Lepení lišt na okraj desky

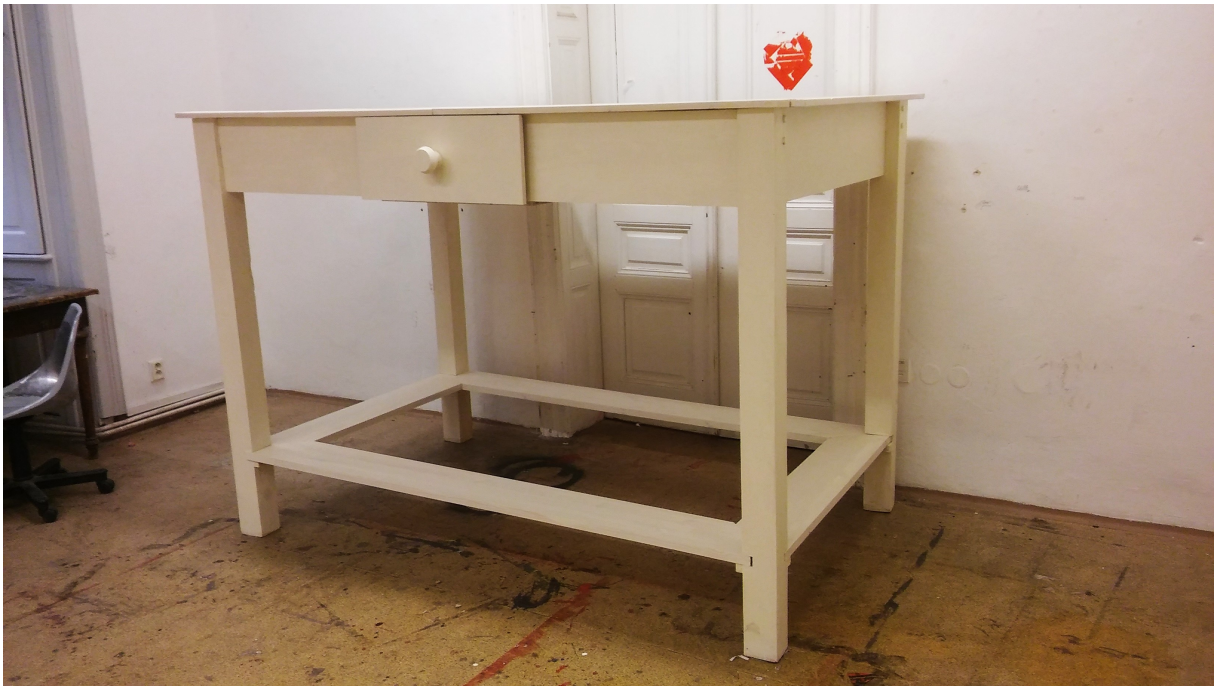
Konstrukce celého stolu

Nakonec jsme už v ateliéru na DAMU sestavili dřevěný stůl se čtyřmi sedacími lavičkami, dvěma šuplíky a pochozí dvoudílnou deskou.

Později jsem se ještě rozhodla stůl natřít na slonovou barvu.

6. Návrhy stolu

7. Vyrobený stůl

10. PRÁCE NA FINÁLNÍ KOMPOZICI PŘEDSTAVENÍ

» Scénář

Potřebovali jsme určit hlavní linku děje a pojmenovat co přesně chceme zobrazit. Měli jsme sice kvantum nahrávek a spousty nápadů a tak nějak obecně pojmenované, co to vlastně všednost je, a čeho – jakého pocitu a nálady bychom chtěli docílit, ale mnohem jasnější nám byla celková atmosféra inscenace než čistě technický děj a scénář. Začali jsme nahráváním jedné z nejčastějších kuchyňských činností. Vaření vody na kávu/čaj. Také jsme věděli že jedním z určujících elementů je luštění křížovky. Luštili jsme tedy spoustu křížovek a pozorovali, co se s námi děje, co máme zapotřebí u toho říkat a projevovat, co je pro venkovního pozorovatele na luštění křížovky zajímavé. Neustále nás to vracelo k prarodičům, zvláště k babičce, protože jak se zdá je křížovka zálibou především babiček nebo starších paní. Odsouhlasili jsme si, že křížovka je také obvykle zábava, když je člověk doma sám a tak nějak se nám to atmosféricky spojovalo s večerem nebo nocí - každopádně tmou. Pomalu se nám z toho rýsoval obrázek ze života staré paní.

Psali jsme si seznamy zvuků, které chceme použít, poté jakési technické scénáře, co půjde jak za sebou. Dohodli jsme se, že vytvoříme kolem stolu prostor pomocí zvuku, že velmi detailně a pečlivě zmapujeme kuchyň podle jejího zvuku a vybudujeme ji kolem obrovského stolu. Začala jsem kreslit návrhy reálných kuchyní, které zahrnovaly mikrovlnnou troubu, myčku, dřez, sporák a další věci, nejprve nahodile, poté čím dál promyšleněji. Vytvořili jsme také zhruba profil staré paní, určili jsme její věk cca na 70 let.

Začali jsme řešit, který výsek z jejího života budeme prezentovat a jakým způsobem. Chtěli jsme zdůraznit její samotu a osamělost a měla to být zároveň krátká chvíle z jejího normálního života. Odhadovali jsme délku našeho projektu na deset minut a nevěděli jsme jak do tak krátkého časového úseku zasadit a zobrazit v něm tzv. “nudu“ nebo lépe řečeno každodennost. Nejprve jsme inscenovali vaření rozpustné kávy s mlékem a následné luštění křížovky. Připadalo nám, že se scéna musí zasadit do

nějaké časové situace jako například chvíle před spaním, nebo odpoledne po obědě. Nakonec nás napadlo zobrazit výsek z noci, protože stařenka trpí nespavostí a tak se rozhodne udělat si oblíbený horký nápoj a doluštit křížovku, kterou má rozluštěnou na stole. Nezbyvalo než doladit situace zvukově.

» Prostor

Jak bývá v těchto domácnostech obvyklé, hlavní oporou v osamění je televizor. Rozhodli jsme se tedy do domácnosti staré paní také jeden umístit. Také jsme již jistě věděli, že použije plynový sporák, lednici a mikrovlnnou troubu. Proto jsem zakreslila pomyslný prostor kuchyně tak, že z pohledu na půdorysu byla na pravé stěně od stolu kuchyňská linka se sporákem, ledničkou a mikrovlnnou troubou a na protější - levé stěně - televize a mezi nimi, na stěně frontální, okno. Zvukaři si rozdělili prostor a objekty, který bude co ovládat. Nahrávali a vybírali jsme zvuky lednice a hodin, které měli být podkres pod celým představením. Dokonce na tolik určujícím, že jsme tím vymezovali začátek a konec, protože jinak velmi často bylo ticho, tak by se podle toho mohlo také alespoň trochu poznat kdy inscenace končí. Jeden zvukař ovládal Televizi v levém rohu stolu a okno naproti, Druhý zvukař měl na starosti kuchyňskou linku.

Stůl jsme se rozhodli přikrýt bílým ubrusem. Jednak, protože tím měl způsobit intimnější atmosféru bunkru, úkrytu, domečku. Pak vznikla otázka, co diváci dole pod stolem uvidí, aby měli alespoň minimální vizuální prožitek a aby celá scéna nabyla na svojí realističnosti. Udělala jsem do ubrusu pár děr, jako první posun, napadlo mě totiž, že díry budou vzbuzovat větší zvědavost a touhu vidět a hlavně poskytovat možnost po očku sledovat, nebo vykuknout do tmy, jestli se tam skutečně odehrává, to co je slyšet. Tma byla další věc, museli jsme přeci rozsvěcet nějaká drobná světla aby osoba viděla na své počínání. Umístili jsme nad linku zářivku, na stůl malou lampičku a pak jsme počítali z osvětlením prostoru lednicí a mikrovlnnou troubou. Samozřejmě zcela specifický a určující obraz měla vydávat televize. Vytvořili jsme jakýsi druh technického scénáře:

1. Osoba přijde a zapne si televizi
2. Začne si vařit kávu
3. Přejde ke stolu, doluštit si svoji křížovku
4. Zalije si kávu a dá si do ní mléko z ledničky
5. Pokračuje v luštění, u toho srká kávu
6. Odloží křížovku, ještě by si něco dala
7. Vezme si zbytek koláče a ohřeje si ho v mikrovlnné troubě
8. Jí koláč, mlaská
9. Vypne televizi
10. Jde otevřít okno, vyvětrá, zavře okno
11. Odchází

Samozřejmě nám došlo, že pokud zapne televizi a diváci představení hlavně uslyší, bude to velmi určující linie pro celou kompozici. Se zvukaři jsme tedy pečlivě sestavovali program televize. Nejprve nás napadlo vzít část skutečné vysílání, ale to nám později, při několikatém poslechu, připadalo nereálné. Také jsme chtěli aby bába přepínala programy a tak jsme sestavili kompletně své vysílání. Osa našeho vysílání vypadala asi takto:

- Zapnutí televize - O poklad Anežky České, představování soutěžících
- Přepnutí na kanál s romantickým filmem, dabovaným
- Přepnutí na kanál s romantickou písní, vypnutí televize

Celý program trval asi deset minut a zahrnoval několik zvukových zvrátů, kdy paní televizi ztlumila, nebo se v romantickém nadabovaném filmu ozvala pasáž střílení z pistolí, a tak dále. Dlouho jsme nevěděli, jak naložit s replikami, které měla říkat osoba, jestli mají být také nahrané a pouštěné zvukaři nebo ne. Nakonec jsme rozhodli, že autentičtější bude, když zvuk půjde s postavou a bude vycházet z místa, kde přesně bude stát. Ale nechtěli jsme aby to byl jediný normální, žádnou zvukovou technikou

nezměněný hlas. Starou paní jsem nakonec hrála já sama, protože jsem měla nejjasnější představu o tom, co a jak má říkat a navíc už jsme tak moc byli uvnitř procesu, že nám přišlo téměř nemožné do něj zasvěcovat ještě někoho dalšího. Nakonec jsme zkusili použít přenosný kytarový zesilovač na baterky se zapojeným mikrofonem a připadalo nám, že to by to mohlo fungovat. Mluvila jsem tedy do mikrofonu a s sebou jsem v ruce nosila zesilovač. Při představení jsem používala tyto repliky:

„Achjo.“

„Kde je to mlíko?“

„Eště cukr.“

„Poplach na pět? Jak to mám vědět...?“

„Zákoník práce zkratka, to bude asi ZP.“

„Hm.“

„Nojo.“

„Safra.“

„Jo, dobrý to je.“

„Eště vyvětrat...“

„No nic.“

Poté co jsme několikrát vyzkoušeli tento postup, napadlo nás přidat zvuk spláchnutí z dálky, protože postava přichází z jiné místnosti a ještě k tomu uprostřed noci. Těsně před začátkem úplně prvního představení jsme v šatně našli berli a hned jsme ji staré paní přidali do vybavení. Výsledný scénář a dění na scéně vypadalo takto:

1. Diváci přichází, reflektor svítí přímo na stůl, vysvětlujeme jim, že se mají usadit na lavičky pod stůl, přikrýváme je ubrusem. Reflektor zhasíná.
2. Zvuk tikajících hodin a bručení lednice.
3. Zvuk spláchnutí, následné kulhání z dálky. Pomalu se postava došourá ke stolu, obejde ho, rozsvícení zářivky nad linkou.

4. Zapnutí televize, zvuk natočení vody do konvice, pouštění plynu, škrtnutí zápalkou, stavění konvice na sporák. Plyn zní.
5. Osoba si z linky bere talíř a příbory, dává je do mikrovlnné trouby, na třicet sekund ji zapíná. Mikrovlnná trouba pípá.
6. Osoba si bere talíř z mikrovlnné trouby z linky, jde ke stolu, rozsvítí si lampičku a konzumuje jídlo.
7. Zesílení televize, ve které zní hra na španělskou kytaru.
8. konzumace jídla a mlaskání.
9. Osoba si bere křížovku z kuchyňské linky a jde luštit.
10. Luštění křížovky, konvice píská, protože voda se vaří.
11. Osoba vypíná sporák a jde si zalít rozpustnou kávu.
12. V televizi se střelí, paní se lekne a vrazí do stolu, televizi rychle ztlumí.
13. Otevírá lednici, dává si do kávy mléko a zase ji zavírá.
14. Vypíná zářivku a jde s kávou opět ke stolu.
15. V televizi zní romantická hudba, paní ji zesiluje a srká u toho kávu.
16. Osoba vypíná televizi a říká, že je potřeba ještě vyvětrat.
17. Zvuk otevření okna, ruch z noční ulice a opět zavření okna.
18. Paní zhasíná lampičku nad stolem.
19. Belhá se pryč z místnosti.
20. Vypnutí tikání hodin i bručení lednice.
21. Rozsvícení reflektoru přímo na stůl.
22. Vyhrnujeme ubrus a oznamujeme divákům konec představení.
23. Diváci odchází.

» Reakce diváků, porovnání a vyhodnocení

Velmi zajímavé bylo, že pokaždé, co jsme inscenaci zahráli - už kvůli pečlivé připravenosti zvuků a přesném sledu a dodržování časů byla inscenace pokaždé dost podobná, až na moje repliky, které v mírných obměnách ale vždy zazněly téměř všechny – přesto reakce v každé skupině byly dost odlišné. V první skupině všichni

poslouchali víceméně s vážností a po skončení představení, i když jsme jim řekli, že už můžou jít a drželi jsme jim ubrus vyhrnutý nahoře aby mohli odejít, zůstali chvíli pod stolem a jedna slečna začala ostatním vyprávět, co jí to připomnělo (když se o jedněch Vánocích jako dítě schovávala pod stolem). Ve druhé skupině se všichni všemu opravdu velmi hlasitě smáli, pobavilo je i zapnutí mikrovlnné trouby a podobně a ve třetí skupině se myslím lidé trochu nudili. Když jsem potom slyšela jejich reakce na diskuzi na klauzurním festivalu Proces, vesměs se každého dotklo něco jiného, na někoho dolehla samota a opuštěnost starého člověka, někomu se vybavili vzpomínky z dětství, někdo se cítil jako špion, tajný pozorovatel. Také jsem slyšela mnoho kritiky, například zvuk ze zesilovače vycházel z úrovně mých kolen, což bylo znát, nebo někdo dírou viděl mé bílé tenisky. A někdo vznesl dotaz, proč nebyl naplno využit stůl, proč se něco neodklopilo, nebo proč se alespoň nevysunul šuplík. Takovou reakci jsem samozřejmě čekala, ale toto minimalistické pojednání zkrátka nechávalo prostor pro možnost otevření šuplíku, ale třeba také jeho nepoužití.

Také jsem na začátku chtěla využít úplně všechny technické možnosti stolu, všechno vysunout a odklopit, na vše vylézt a zkrátka vyždímat jeho potenciál úplně na maximum, pak jsem ale zalitovala, že přeci bude úlevné, když divákům dovolím patnáct minut jen poslouchat a užít si prostor beze změn a staveb, že právě na ono vysouvání a odklopení budou všichni zvědaví a budou na to všichni čekat a vůbec je nenapadne, že šuplík, který se dá vysunout se ale během představení nevysune, nebo že na desku na kterou se dá vylézt nikdo nevyleze. Ukazujeme přece krásu všednosti a nepovyšujeme ji na neobvyklost a zajímavost.

Někdo z diváků také navrhoval aby se v představení objevily velké rekvizity, třeba spadla na zem obrovská vařečka nebo se pod ubrusem objevila ohromná bota. Touto cestou to ale také nevidím, není to přeci jen představení primárně o obrech ani to není divadlo objektové. Považuji náš projekt spíše za experimentální inscenaci na pomezí zvukové instalace. Tím sem prozatím tuto práci uzavřela, po třech reprízách neplánujeme představení opakovat, ale rádi bychom se tímto směrem dále ubírali a náš stůl znovu sestavili a utřeli z něj prach pro pokračování zachycování všednosti a její poetiky.

8. Fotografie z představení

ZÁVĚR

V závěru bych chtěla zhodnotit celý proces tvorby a uvést, které věci mi vyhovovali, které nikoliv, čeho bych se v budoucnu chtěla vyvarovat a v čem naopak pokračovat.

Od úplného začátku projektu do úplného konce uběhlo sedmnáct měsíců, tedy skoro rok a půl, samozřejmě s velkou pauzou. Myslím si ale, že právě ta hrála důležitou roli, teoretické zpracování témat se uzavřelo a usadilo se. Po půlroční přestávce jsem mohla k tématu přistoupit s čistými myšlenkami a s odstupem, který bych v kontinuálním postupování v práci jistě neměla. I když jsem práci na konci letního semestru 2015 uzavřela s vědomím, že se k ní již nevrátím a poté jsem i váhala, jestli je moudré v ní pokračovat, jsem ráda, že jsem se tak rozhodla, protože díky předešlému zpracování jsem hned na začátku měla spoustu závěrů a vyhodnocení se kterými jsem mohla pracovat.

Velmi přínosná pro mne myslím byla spolupráce se zvukaři, kteří se na celém projektu s velkou ochotou podíleli a bez nich by jistě nenabyl této podoby, protože v závěru se naše role naprosto vyrovnali a ovlivňovali jsme se ve všech směrech a oborech a přispívali stejným dílem a stejně platnými názory. Poznala jsem zde, že mi velmi vyhovuje spolupráce s dalšími lidmi a myslím, že by se mi nesrovnatelně hůře pracovalo samotné. Ve spolupráci s ostatními je nejdůležitějším hnacím motorem diskuze a asociace, co ostatní napadají. Také je vše samozřejmě příjemnější a snesitelnější při řešení jakýchkoliv obtíží a považuji za velké štěstí, že jsem v oporu měla zrovna tyto dva zvukaře.

Co vidím jako problém je plánování zkoušek, které jsem opravdu nezvládala zorganizovat a se špatnými časovými dispozicemi obou zvukařů se stávalo například, že jsme zkoušeli v noci u nás v kuchyni a předstírali jsme přítomnost stolu a podobně. Samozřejmě to ve výsledku mělo také svůj význam a abych tak řekla, všechno co se děje má svůj smysl, ale chci tím poukázat na moje tvrdé střetnutí s produkčními schopnostmi, kterými, jak se ukázalo příliš nedisponuji, převést stůl z dílen umělecko-

průmyslové školy na DAMU mi trvalo týden a zajistit prostor na zkoušení další. Můj obdiv k produkčním tedy tímto vzrostl a má úcta k nim taktéž.

Přestože se necítím jako režisér a chci se věnovat scénografii, ráda jsem jím v tomto případě byla a navzdory tomu také považuji autorské inscenace za směr, kterým bych se v budoucnu chtěla ubírat. Konkrétně toto téma mi stále ještě nepřipadá úplně vyčerpané a myslím, že si zaslouží další zkoumání a další pozorování. Zvuk obecně také považuji za prostředek, kterému bych se rozhodně chtěla věnovat a považuji ho za velmi zajímavý a nosný nástroj.

Další věc, která mě mrzí je jednotvárnost výtvarné stránky, čímž nemyslím, že by konkrétně v této inscenaci měla být nějak obohacována, naopak její minimalismus je účelný, ale do budoucna bych ráda svá představení stavěla na výtvarných možnostech a rozvíjela v nich více kreativitu vizuálním směrem, zde jsem vsadila na jeden výtvarný princip a už jsem ho za celou dobu neopustila.

Jsem si vědoma toho, že můj projekt měl nedostatků a slabin ještě více, ale také na něj pohlížím jako na po všech stránkách přínosný, protože je speciální tím, že mě i po tak dlouhé době nepřestal bavit a stále mě láká dál ho zpracovávat a tvořit. Také pevně věřím, že se mé nabyté zkušenosti promítnou na další mé tvorbě.

Na tomto místě se také hodí poděkovat mému vedoucímu práce a konzultantovi Robertu Smolíkovi, jehož ochota a podpora byla od začátku projektu nadprůměrně k neuvěření a bez kterého by tato práce vůbec vzniknout nemohla.